

การมีงานทำของบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

The Employment of Graduates in Economics, Thaksin University

อุมพร เด็ดดวง¹, บุษกร ทาวนประสิทธิ์²

Umaporn Dedduang¹, Bussagone Tavonprasith²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีงานทำ และศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ เก็บข้อมูลจากบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ ที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปี 2553-2557 กลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 ตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การวิเคราะห์ตัวแปรเชิงพหุ (Logistic Regression Analysis) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีงานทำและเลือกประเภทหน่วยงานของบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ อายุ ผลการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และคุณลักษณะ นอกจากนี้การวิเคราะห์ระดับปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ : การมีงานทำ, บัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์

Abstract

The purpose of this study was to examine the factors that influence the employment of graduates and the level of problems in the workplace. The study was conducted at Thaksin University. Data from 200 graduates in economics at the university during the years 2553-2557 were collected. The statistical method was used to analyze the data such as frequency, percentage, average, standard deviation and logistic regression analysis. The study found that factors influencing the employment were age, grade point average (GPA), experience, English language and computer skills, and attributes. The level of problems in the actual work of graduates in economics as a whole was moderate.

Keywords : Employment, graduates, economics

¹ นิสิตปริญญาตรี, คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ 087-2976180 bussagone@gmail.com

¹ Undergraduate Student, Faculty of Economics and Business Administration Thaksin University

² Assistant Professor, Faculty of Economics and Business Administration Thaksin University 087-2976180 bussagone@gmail.com

บทนำ

แรงงานมีความสำคัญในฐานะที่เป็นปัจจัยการผลิตในการผลิตสินค้าและบริการ และเป็นทุนมนุษย์ที่สามารถพัฒนาศักยภาพให้สูงขึ้นได้ ตามความหมายของแรงงานเป็นประชากรที่อยู่ในวัยทำงานที่สามารถทำงานได้โดยใช้กำลังกายและกำลังความคิดที่มีหลายระดับความรู้ ความสามารถ อันเป็นประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของประเทศชาติ โดยแรงงานที่มีงานทำยังจำแนกได้ตามสาขาการผลิตอีกหลายประเภท ได้แก่ สาขาการผลิต สาขาการค้า สาขาการบริการ เป็นต้น ซึ่งแรงงานในทุกสาขาการผลิตมีความสำคัญอย่างยิ่ง และสร้างประโยชน์ทั้งในระดับสถานประกอบการ สังคม และประเทศชาติ(กระทรวงแรงงาน, 2557) อย่างไรก็ตามประเทศไทยในปัจจุบัน เน้นให้คนไทยจบการศึกษาอย่างน้อยในระดับปริญญาตรีซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมการผลิตและบริการของประเทศในปัจจุบันซึ่งมีความต้องการแรงงานที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีหรืออนุปริญญาตรีในจำนวนที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะทางด้านของช่างประเภทต่างๆ ส่งผลให้สถิติแรงงานใน พ.ศ.2559 ประเทศไทยมีประชากรที่อยู่ในวัยทำงานหรืออายุ 15 ปีขึ้นไปจำนวน 55.47 ล้านคน จำแนกเป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน 38.31 ล้านคน โดยเป็นผู้มีงานทำจำนวน 37.68 ล้านคน และผู้ว่างงานจำนวน 0.63 ล้านคน (สำนักงานสถิติ, 2559)

สำหรับบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ถือว่าเป็นสาขาทางด้านสังคมศาสตร์ที่มีตลาดรองรับในปัจจุบันทั้งการทำงานในหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ส่วนใหญ่บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาประกอบอาชีพ ได้แก่ พนักงานบริษัทเอกชน พนักงานธนาคารและสถาบันการเงิน เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ และนักวิชาการในสถาบันการศึกษาต่างๆ อย่างไรก็ตามด้วยสภาพเศรษฐกิจและการแข่งขันในปัจจุบัน ทำให้บัณฑิตที่จบการศึกษามีการแข่งขันในการหางานทำ ขณะที่ผู้ประกอบการของ

สถานประกอบการต่างๆ ต้องการเลือกจ้างงานบัณฑิตที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมแก่องค์กรของตน เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ ดังนั้นจึงเกิดการว่างงานของบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์และเกิดการทำงานที่ไม่ตรงตามความต้องการของบัณฑิต

จากประเด็นการว่างงานของบัณฑิตจบใหม่ โดยเฉพาะบัณฑิตสาขาด้านเศรษฐศาสตร์ ทำให้เกิดข้อคำถามว่า บัณฑิตใดที่มีผลต่อการมีงานทำทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อประโยชน์ต่อบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ นายจ้าง/ผู้ใช้บัณฑิตทั้งภาครัฐและเอกชน และหน่วยงาน/สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตใช้ในการวางแผนเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานต่อไป

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีงานทำของบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

การทบทวนวรรณกรรม

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2559) ได้ให้ความหมายของผู้มีงานทำของการสำรวจภาวะการมีงานทำของประชากรไว้ว่า ผู้ที่มีงานทำ จะต้องมีลักษณะดังนี้

1. ปกติคนจะทำงานโดยเฉลี่ยวันละ 7 ถึง 8 ชั่วโมงต่อวัน ซึ่งเฉลี่ยแล้วคนเราจะทำงานได้เฉลี่ยสัปดาห์ละ 35 ถึง 40 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตัวอย่างเช่น ข้าราชการทำงาน 8.30 น. เลิกงาน 16.30 น. โดยเฉลี่ยวันละ 7 ชั่วโมง หรือสัปดาห์ละ 35 ชั่วโมง เป็นต้น ส่วนผู้ที่ไม่มีงานทำ แต่จำนวนชั่วโมงการทำงานต่ำกว่านี้ จะเป็นพวกที่เรียกว่า

การทำงานต่ำกว่าระดับ หรือ Underemployment นอกจากนั้น สำนักงานสถิติแห่งชาติ ก็ได้นำเสนอข้อมูลผู้ทำงาน จำแนกตามกลุ่มชั่วโมงทำงานไว้ให้ผู้ใช้อ้างอิงสามารถนำไปแยกแยะตามความต้องการของผู้วิเคราะห์ในเชิงลึก โดยคำนึงของผู้มีงานทำที่ใช้เก็บรวบรวมการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นต้น

ผู้มีงานทำ หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป และในระหว่าง 7 วันก่อนวันสัมภาษณ์มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง คือ

1. ได้ทำงานตั้งแต่ 1 ชั่วโมงขึ้นไป โดยได้รับค่าจ้าง เงินเดือน ผลกำไร เงินปันผล ค่าตอบแทนที่เป็นเงินสดหรือสิ่งของ

2. ทำงานอย่างน้อย 1 ชั่วโมง โดยไม่ได้รับค่าจ้างในวิสาหกิจหรือไร่นาของหัวหน้าครัวเรือนหรือสมาชิกในครัวเรือน

3. ไม่ได้ทำงานหรือทำงานน้อยกว่า 1 ชั่วโมง (เป็นผู้ปกติมีงานประจำ) แต่

3.1 ยังคงได้รับค่าตอบแทน ค่าจ้าง ผลประโยชน์อื่นๆ ผลกำไรจากงานหรือธุรกิจในช่วงที่ไม่ได้ทำงาน

3.2 ไม่ได้รับค่าตอบแทน ค่าจ้างผลประโยชน์อื่นๆ ผลกำไรจากงานหรือธุรกิจในช่วงที่ไม่ได้ทำงาน แต่ยังมีส่วนหรือธุรกิจที่จะกลับไปทำ

ทฤษฎีค่าจ้างตามแนวเศรษฐศาสตร์แรงงาน

สุมาลี ปิตยานนท์ (2539) นักเศรษฐศาสตร์แรงงาน มีความเห็นว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจในตลาดแรงงานมีผลกระทบต่อการกำหนดค่าจ้าง ดังนั้น ในการกำหนดค่าจ้างต้องมีการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ของตลาดแรงงานในแต่ละช่วงเวลา ทฤษฎีค่าจ้างตามแนวเศรษฐศาสตร์แรงงาน ดังนี้

อุปทานแรงงาน (Labor Supply) หมายถึง จำนวนประชากรวัยแรงงานที่ประสงค์จะทำงาน และยังไม่มีส่วนทำ จากนิยามจะเห็นว่าอุปทานแรงงานในประเทศหนึ่งๆ นั้นขึ้นอยู่กับจำนวน

ประชากรวัยทำงาน จำนวนชั่วโมงที่ประชากรวัยทำงานต้องการทำงาน จำนวนความพยายามที่พนักงานใช้ในการทำงาน และระดับของการฝึกอบรมในทักษะในงาน การศึกษาในองค์ประกอบย่อยเหล่านี้จะพบว่า มีความสัมพันธ์กับการกำหนดค่าจ้าง เช่น ผู้ที่ประสงค์จะเป็นกำลังแรงงานต้องได้รับการจูงใจเป็นตัวแทน และผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมสูงมักไม่ประสงค์จะเกษียณอายุเร็ว เป็นต้น โดยอุปทานแรงงานจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าจ้าง นั่นคือ เมื่อค่าจ้างสูงขึ้น แรงงานมีความต้องการเสนอขายแรงงานมากขึ้น ตรงกันข้ามเมื่อค่าจ้างต่ำลง แรงงานมีความต้องการเสนอขายแรงงานลดลง

อุปสงค์แรงงาน (Labor Demand) หมายถึง ความต้องการจ้างงานของนายจ้างในอัตราค่าจ้างที่ต่างๆ กัน ทฤษฎีที่อธิบายอุปสงค์แรงงาน ได้แก่ ทฤษฎีผลิตภาพหน่วยสุดท้ายของแรงงาน กล่าวคือนายจ้างยังคงต้องการจ้างลูกจ้างเพิ่มขึ้นจนกระทั่งถึงหน่วยสุดท้าย ซึ่งมูลค่าของผลผลิตที่ได้จากการจ้างงานเพิ่มขึ้นเท่ากับค่าจ้างของลูกจ้างนั่นเอง โดยอุปสงค์แรงงานจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าจ้าง นั่นคือ เมื่อค่าจ้างสูงขึ้น ผู้ประกอบการมีความต้องการจ้างแรงงานน้อยลง ตรงกันข้ามเมื่อค่าจ้างต่ำลง ผู้ประกอบการมีความต้องการจ้างแรงงานมากขึ้น

ดุลยภาพของตลาดแรงงาน คือ ระดับที่อุปสงค์ของแรงงานเท่ากับอุปทานของแรงงาน โดยจะได้ค่าจ้างดุลยภาพและปริมาณแรงงานดุลยภาพ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัญญา ชูช่วย (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีที่เข้าทำงานในสถานประกอบการตามทัศนคติของผู้บริหารสถานประกอบการในจังหวัดสงขลา ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีที่เข้าทำงานในสถานประกอบการตามทัศนคติของผู้บริหารสถานประกอบการในจังหวัดสงขลาในภาพ

รวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านคุณธรรม จริยธรรมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาเป็นด้าน ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านทักษะทาง ปัญญา และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข และ ด้านการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี

สุภาวดี ใบบุญ (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำงานภาครัฐบาลหรือ ภาคเอกชนเมื่อสำเร็จการศึกษาปริญญาตรีของ นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า เมื่อสำเร็จการศึกษาตัดสินใจเลือกทำงานรัฐบาล จำนวน 35 คน นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่ง กับปัจจัยด้านสวัสดิการและด้านความมั่นคงใน หน้าที่การงานและนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับ ปัจจัยด้านความก้าวหน้าในการทำงานและด้าน ความเสี่ยงสูงในการปฏิบัติงาน และพบว่าเมื่อสำเร็จ การศึกษาตัดสินใจเลือกทำงานเอกชน จำนวน 65 คน นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับปัจจัย ด้านรายได้ ด้านสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ด้าน ความต้องการงานเพื่อหาประสบการณ์ และด้าน ความก้าวหน้าในการทำงาน และนักศึกษาส่วนใหญ่ ไม่เห็นด้วยกับปัจจัยด้านความยุ่งยาก ซับซ้อนใน การสมัครงาน เช่น การสอบข้อเขียน การสอบ สัมภาษณ์ เป็นต้น

ผดุงพงศ์ ชัยมะดัน (2548) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการแรงงานใน สาขาอุตสาหกรรมการผลิตของประเทศไทย ผลการ ศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลิตภาพ แรงงานในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยยะสำคัญทาง สถิติ ได้แก่ สัดส่วนแรงงานที่จบปริญญาตรีต่อ แรงงานทั้งหมด และสัดส่วนแรงงานที่ได้รับการฝึก อบรมทักษะฝีมือต่อแรงงานทั้งหมด ส่วนปีที่เกิด วิกฤตเศรษฐกิจมีผลต่อผลิตภาพแรงงานในทิศทาง ตรงข้ามกันอย่างมีนัยยะสำคัญ

ศิริรัตน์ แสงศรี(2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการแรงงานใน อุตสาหกรรมโรงแรมและภัตตาคาร ใช้ข้อมูลทุติย

ภูมิแบบอนุกรมเวลาเป็นรายปี พ.ศ.2531-2547 ผล การศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการ แรงงานในอุตสาหกรรมนี้ได้แก่ จำนวนโรงแรม ค่า ใช้จ่ายรวมของนักท่องเที่ยว และค่าจ้างของแรงงาน ในอุตสาหกรรม

ศิริวรรณ สิริพุทไธวรรณ (2547) ได้ทำการ ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของบัณฑิตที่มีผลต่อการ จ้างงานของบัณฑิตมหาวิทยาลัยทักษิณ ผลการ ศึกษาพบว่า นายจ้าง/ผู้ประกอบการ/ผู้ใช้บัณฑิต ได้สะท้อนภาพลักษณ์ คุณลักษณะสำคัญของ บัณฑิตจากมหาวิทยาลัยทักษิณมีความสอดคล้อง กับปรัชญา วิสัยทัศน์ ในการผลิตบัณฑิตที่พึง ประสงค์ของมหาวิทยาลัยทักษิณที่กำหนดไว้ว่า บัณฑิตจากมหาวิทยาลัยทักษิณเป็นผู้รอบรู้ สุจริต และมีประสบการณ์เชิงปฏิบัติ ผลสำเร็จของการ หล่อหลอมดังกล่าวเกิดจากการจัดโปรแกรมการ ศึกษา การจัดรายวิชาศึกษาทั่วไป การพัฒนา กิจกรรมนิสิต บุคลากรของมหาวิทยาลัย ซึ่งประกอบ กันเป็นสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาและวัฒนธรรมอัน สมบูรณ์ โดยข้อมูลระดับความพึงพอใจของนายจ้าง แสดงถึงแนวโน้มที่บัณฑิตมหาวิทยาลัยทักษิณจะ ได้รับโอกาสต้องการขยายสัญญาจ้างสูง

กนกรัตน์ กานันชัย (2541) ได้ทำการศึกษา ความต้องการแรงงานของโรงงานอุตสาหกรรมใน อุตสาหกรรมภาคเหนือ ผลการศึกษาพบว่าโรงงาน อุตสาหกรรมมีความต้องการแรงงานในระดับใน ระดับกรรมกรมากกว่าระดับอื่นๆ คุณสมบัติของ แรงงานที่โรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ต้องการใน ระดับบริหาร พบว่าส่วนใหญ่ต้องการเพศชายมีอายุ อยู่ในช่วง 26-35 ปี โดยมีการศึกษาระดับปริญญา ตรีขึ้นไป มีประสบการณ์ทำงาน 2-5 ปี

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานานวิยครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีงาน ทำของบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย ทักษิณ ผู้วิจัยได้ดำเนินงานตามขั้นตอนดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ ในระหว่างปีการศึกษา 2553-2557 จำนวน 269 คน(มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2557) กลุ่มตัวอย่างคำนวณหาจากขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้จำนวนตัวอย่าง 200 ตัวอย่าง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) เนื่องจากวิธีวิเคราะห์ความถดถอยแบบโลจิสติก เป็นการวัดตามลักษณะของตัวแปรตามซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ 1) Binary Logistic เป็นประเภทที่ตัวแปรตามมีค่าความเป็นไปได้แค่ 2 ค่า เท่านั้น 2) Multinomial Logistic เป็นประเภทที่ตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ ชนิด Nominal Scale มีค่าความเป็นไปได้มากกว่า 2 ค่า และ 3) Ordinal logistic regression เป็นประเภทที่ตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ ชนิด Ordinal Scale มีค่าความเป็นไปได้เป็นลักษณะของการเรียงลำดับ (อุไรวรรณ อมรมิตร, 2557)

สำหรับในการวิจัยนี้ใช้ Binary Logistic เพื่อวัด การมีงานทำของบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ โดยแบ่งเป็น การว่างงานและการมีงานทำ และ Multinomial Logistic เพื่อวัดประเภทหน่วยงานของบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ โดยแบ่งเป็น หน่วยงานเอกชน หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ และ หน่วยงานรัฐบาล มีแบบจำลอง ดังต่อไปนี้

$$EMP = \beta_0 + \beta_1 SEX + \beta_2 AGE + \beta_3 GPA + \beta_4 APP + \beta_5 EXP + \beta_6 ENG + \beta_7 COM + \beta_8 ATT$$

$$Type = \mu_0 + \mu_1 SEX + \mu_2 AGE + \mu_3 GPA + \mu_4 APP + \mu_5 EXP + \mu_6 ENG + \mu_7 COM + \mu_8 ATT$$

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

SEX = เพศ กำหนดให้ 0 = เพศชาย และ 1 = เพศหญิง

AGE = อายุ (ปี)

GPA = ผลการศึกษา

APP = การฝึกงาน กำหนดให้ 0 = ไม่ฝึกงาน และ 1 = ฝึกงาน

EXP = ประสบการณ์ (ปี)

ENG = ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ

COM = ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์

ATT = คุณลักษณะ

ตัวแปรตาม ได้แก่

EMP = การจ้างงาน กำหนดให้ 0 = ว่างงาน และ 1 = ทำงาน

Type = ประเภทหน่วยงาน กำหนดให้ 1 = หน่วยงานเอกชน 2 = หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ และ 3 = หน่วยงานรัฐบาล

สำหรับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ คุณลักษณะ และระดับปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน คำนวณหาค่าเฉลี่ยและแปรความหมาย ตามเกณฑ์ลิเคิร์ต (Likert scale) โดยกำหนดให้ 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก และ 5 = มากที่สุด โดยค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของ Likert Scale ดังนี้ 1.00-1.80 หมายถึง น้อยที่สุด 1.81-2.60 หมายถึง น้อย 2.61-3.40 หมายถึง ปานกลาง 3.41-4.20 หมายถึง มาก และ 4.21-5.00 หมายถึง มากที่สุด

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างผลการศึกษาพบว่า

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.5 มีอายุ 24 ปี และ 25 ปีในจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 28.0 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 10,000-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 63.0 รองลงมา มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.5 ส่วนใหญ่มีผลการศึกษาระดับปริญญาตรี 2.00-2.50 คิดเป็นร้อยละ 47.5 รองลงมาคือ 2.51-3.00 คิดเป็นร้อยละ 44.5 ส่วนใหญ่ไม่ได้ฝึกงานในระหว่างที่เรียนปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 59.5 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 1-2 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.5 รองลงมา มีประสบการณ์น้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.5 ส่วนใหญ่มีงานทำ โดยทำงานในหน่วยงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 47.5 รองลงมาคือ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ และ หน่วยงานรัฐบาล คิดเป็นร้อยละ 22.5 และ 19.0 ตามลำดับ

สำหรับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และคุณลักษณะ ผลการศึกษาพบว่า ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ มีค่าเฉลี่ยรวม 2.75 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการใช้ทักษะภาษาอังกฤษเรียงจากมากไปน้อย คือ การเขียน การพูด การอ่าน และการฟัง มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.21 3.15 2.93 และ 1.71 ตามลำดับ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ มีค่าเฉลี่ยรวม 3.36 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการใช้ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์เรียงจากมากไปน้อย คือ การใช้ power point การใช้ SPSS การใช้ excel และการใช้ word มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.17 3.91 3.83 และ 1.55 ตามลำดับ และคุณลักษณะ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.03 ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยมีคุณลักษณะเรียงจากมากไปน้อย คือ การตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์สุจริต ความมั่นใจในตัวเอง ความรับผิดชอบ การกล้าแสดงออก และการมีมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.50 4.22 4.18 4.04 3.66 และ 3.62 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีงานทำของบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า

- ด้านการมีงานทำ

$$\text{EMP} = 10.207 + 2.491 \text{ GPA}^{**} + 2.002 \text{ EXP}^{***} + 1.862 \text{ ENG}^{**} + 2.249 \text{ COM}^{***} + 2.371 \text{ ATT}^{**}$$

ค่า $R^2 = 0.430$

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีงานทำของบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ ผลการศึกษา (GPA) ประสบการณ์ทำงาน (EXP) ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ (ENG) ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ (COM) และคุณลักษณะ (ATT) ซึ่งจะเห็นว่าบัณฑิตที่มีผลการศึกษาระดับสูง มีประสบการณ์ในการทำงานสูง มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ การใช้คอมพิวเตอร์ และคุณลักษณะที่ดีจะทำให้บัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์มีโอกาสที่จะได้งานทำมากกว่าว่างงาน

- ด้านประเภทหน่วยงาน

$$\text{เมื่อ } \text{Type}_1 = \text{Logit} = \ln \frac{Pr(y=\text{หน่วยงานเอกชน})}{Pr(y=\text{หน่วยงานรัฐบาล})}$$

$$\text{Type}_1 = 19.613^{***} - 0.415 \text{ AGE}^{**} - 2.022 \text{ GPA}^{***} - 1.886 \text{ ENG}^{***} - 1.403 \text{ COM}^{**} + 1.456 \text{ ATT}^{***}$$

$$\text{เมื่อ } \text{Type}_2 = \text{Logit} = \ln \frac{Pr(y=\text{หน่วยงานเอกชน})}{Pr(y=\text{หน่วยงานรัฐบาล})}$$

$$\text{Type}_2 = 19.460^{***} - 0.598 \text{ AGE}^{***} - 2.348 \text{ COM}^{***} + 1.149 \text{ ATT}^{***}$$

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความน่าจะเป็นที่บัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ จะเลือกประเภทหน่วยงานภาคเอกชนเปรียบเทียบกับหน่วยงานรัฐบาล ได้แก่ อายุ (AGE) ผลการศึกษา (GPA) ทักษะภาษาอังกฤษ (ENG) และทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ (COM) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม นั่นคือ เมื่อบัณฑิตมีอายุ ผลการศึกษา ทักษะภาษาอังกฤษ และทักษะคอมพิวเตอร์ สูงขึ้น โอกาสที่จะเลือกประกอบอาชีพในหน่วยงานเอกชนน้อยกว่าหน่วยงานรัฐบาล อย่างไรก็ตาม คุณลักษณะ (ATT) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน นั่นคือบัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่ดี โอกาสที่จะเลือก

ประกอบอาชีพในหน่วยงานเอกชนมากกว่าหน่วยงานรัฐบาล

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความน่าจะเป็นที่บัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ จะเลือกประเภทหน่วยงานรัฐวิสาหกิจเปรียบเทียบกับหน่วยงานรัฐบาล ได้แก่ อายุ(AGE) และทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ (COM) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม นั่นคือ เมื่อบัณฑิตมีอายุ และทักษะคอมพิวเตอร์ สูงขึ้น โอกาสที่จะเลือกประกอบอาชีพในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจน้อยกว่าหน่วยงานรัฐบาล อย่างไรก็ตาม คุณลักษณะ(ATT) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ บัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่ดี โอกาสที่จะเลือกประกอบอาชีพในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจมากกว่าหน่วยงานรัฐบาล

ซึ่งจากผลการศึกษาสามารถอภิปรายผลการวิเคราะห์ ได้ดังนี้

ผลการศึกษา เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีงานทำของบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ที่มีผลการศึกษาที่ดี มีความรับผิดชอบในการเรียนตลอดหลักสูตรส่งผลให้เกรดเฉลี่ยรวมสูง จะส่งผลในการมีงานทำมากกว่าว่างงาน นอกจากนั้นบัณฑิตเหล่านี้มีความสามารถสอบเข้าทำงานในหน่วยงานภาครัฐซึ่งมีเงินเดือน สวัสดิการ และความมั่นคงในอาชีพดีกว่าหน่วยงานเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริวรรณ สิริพุทไธวรรณ (2547) เรื่องคุณลักษณะของบัณฑิตที่มีผลต่อการจ้างงานของบัณฑิตมหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่าระดับผลการศึกษาของบัณฑิต นายจ้าง/ผู้ประกอบการ/ผู้ใช้บัณฑิตมีความพึงพอใจต่อบัณฑิตของมหาวิทยาลัยทักษิณในระดับมาก

ประสบการณ์ทำงาน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีงานทำของบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานจากหน่วยงานต่างๆ จะสามารถหาช่องทางในการเข้าถึงตลาดแรงงานได้มากกว่าบัณฑิตที่จบใหม่หรือมีประสบการณ์การ

ทำงานน้อยกว่า นอกจากนั้นนายจ้างนิยมที่จะเลือกผู้ที่มีประสบการณ์โดยเฉพาะในสายงานที่ใกล้เคียงกันเข้าทำงาน เพราะสามารถเรียนรู้ระบบและการทำงานได้รวดเร็วกว่าผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี ใจบุญ (2556) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำงานภาครัฐบาลหรือภาคเอกชนเมื่อสำเร็จการศึกษาปริญญาตรี ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประสบการณ์เพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นว่าเรามีความต้องการทำงานจริง ๆ ดังนั้นความต้องการที่จะจ้างงานจึงมีโอกาสูง

ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีงานทำของบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ที่มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษทั้งในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน จะส่งผลในการมีงานทำมากขึ้น เพราะประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และมีการติดต่อค้าขายกับประเทศต่างๆ ซึ่งภาษาอังกฤษถือว่าเป็นภาษาสากลที่ใช้ทั่วโลก ดังนั้นบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ที่มีทักษะภาษาอังกฤษที่ดีจึงมีความต้องการของตลาดแรงงาน นอกจากนั้นสำหรับหน่วยงานภาครัฐที่จะรับบัณฑิตเข้าทำงานยังมีการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์ภาษาอังกฤษเพื่อคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการอีกด้วย

ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีงานทำของบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ที่มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ได้แก่ Microsoft Word, Microsoft Excel, และ Microsoft PowerPoint และโปรแกรมวิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์ SPSS ซึ่งมีความจำเป็นต่อการทำงานในปัจจุบันอย่างมาก เพราะหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนในปัจจุบันใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในการดำเนินงาน ดังนั้นหากบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ที่มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ที่ดีย่อมส่งผลในการมีงานทำมากกว่าว่างงาน

นอกจากนั้นบัณฑิตเหล่านี้มีความสามารถสอบเข้าทำงานในหน่วยงานภาครัฐซึ่งมีเงินเดือน สวัสดิการ และความมั่นคงในอาชีพดีกว่าหน่วยงานเอกชน และรัฐวิสาหกิจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาวดี ใจบุญ (2556) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำงานภาครัฐบาลหรือภาคเอกชนเมื่อสำเร็จการศึกษาปริญญาตรี ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทักษะทางด้านคอมพิวเตอร์เป็นปัจจัยมีผลต่อการตัดสินใจทำงานของบัณฑิต

คุณลักษณะเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีงานทำของบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ เนื่องจากบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ที่มีคุณลักษณะที่ดีในด้านการตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์สุจริต ความมั่นใจในตัวเอง ความรับผิดชอบ การกล้าแสดงออก และการมีมนุษยสัมพันธ์ ย่อมเป็นที่ต้องการของนายจ้างและคนรอบข้าง ทำให้สามารถทำงานได้อย่างราบรื่นและมีความเจริญก้าวหน้า ดังนั้นส่งผลให้บัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ที่มีคุณลักษณะที่ดีมี

งานทำมากกว่าว่างงาน

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน
ของบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่าจากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.65 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.93 และเมื่อวิเคราะห์แต่ละด้านจะเห็นได้ว่า ลักษณะของงาน มีปัญหาและอุปสรรคในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.17 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.89 ด้านบุคคล/เพื่อนร่วมงาน มีปัญหาและอุปสรรคในการทำงานอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.39 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.91 ด้านสภาพแวดล้อม มีปัญหาและอุปสรรคในการทำงานอยู่ในน้อยระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.39 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.00

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน

ปัญหาต่าง ๆ	ระดับการปัญหา					S.D	ความหมาย
	1	2	3	4	5		
ด้านลักษณะของงาน						3.17	ปานกลาง
1. งานที่ทำไม่น่าสนใจ	2	8	22	88	80	4.18	มาก
2. ไม่ชำนาญในงานที่ทำ	23	40	106	26	5	2.75	ปานกลาง
3. ขาดความพร้อมในการทำงาน	28	51	99	19	3	2.59	น้อย
ด้านบุคคล/เพื่อนร่วมงาน						2.39	น้อย
4. กัดดันจากหัวหน้างานและเพื่อนร่วม	34	100	60	5	1	2.19	น้อย
งานเกิดความเครียด	31	68	62	31	8	2.59	น้อย
5. มีการแข่งขันในการทำงานสูง							
ด้านสภาพแวดล้อม						2.39	น้อย
6. การเดินทาง	22	78	66	24	10	2.61	ปานกลาง
7. มีค่าใช้จ่ายสูง	54	84	43	12	7	2.17	น้อย
รวม						2.65	ปานกลาง

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 24-25 ปี รายได้ต่อเดือน 10,000-20,000 บาท ผลการศึกษาในระดับปริญญาตรี 2.00-2.50 ส่วนใหญ่ไม่ได้ฝึกงานในระหว่างที่เรียนปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการทำงาน 1-2 ปี ส่วนใหญ่มีงานทำ โดยทำงานในหน่วยงานเอกชนมากที่สุด รองลงมา คือ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ และ หน่วยงานรัฐบาล สำหรับทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ และทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.75 และ 3.36 ตามลำดับ และคุณลักษณะ มีค่าเฉลี่ยรวม 4.03 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีงานทำของบัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ ผลการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และคุณลักษณะ และการวิเคราะห์ความน่าจะเป็นที่นิสิตที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณจะเลือกประเภทหน่วยงานภาคเอกชนเปรียบเทียบกับหน่วยงานรัฐบาล ได้แก่ อายุ ผลการศึกษา ทักษะภาษาอังกฤษ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และคุณลักษณะ ส่วนความน่าจะเป็นที่นิสิตที่สำเร็จการศึกษาจากสาขาเศรษฐศาสตร์ จะเลือกประเภทหน่วยงานรัฐวิสาหกิจเปรียบเทียบกับหน่วยงานรัฐบาล ได้แก่ อายุ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และคุณลักษณะ นอกจากนี้ การวิเคราะห์ระดับปัญหาและอุปสรรคในการทำงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. บัณฑิตสาขาเศรษฐศาสตร์ควรพยายามตั้งใจศึกษาเล่าเรียนและมีความรับผิดชอบเพื่อให้เกรดเฉลี่ยตลอดหลักสูตรอยู่ในเกณฑ์ดี ส่งผลต่อการมีงานทำในอนาคต

2. สถาบันการศึกษาควรส่งเสริมให้บัณฑิตมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษและทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ โดยควรบรรจุเป็นรายวิชาในจำนวนที่เหมาะสมที่สามารถผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถและบัณฑิตเองก็ต้องมีความพยายามในการหาความรู้เพิ่มเติมในทักษะดังกล่าวให้สามารถใช้ในการทำงานได้

3. สถาบันการศึกษาควรปลูกจิตสำนึกให้บัณฑิตมีคุณลักษณะที่ดี ได้แก่ การตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์สุจริต ความมั่นใจในตัวเอง ความรับผิดชอบ การกล้าแสดงออก และการมีมนุษยสัมพันธ์ โดยจัดกิจกรรมทั้งในและนอกชั้นเรียน มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในเนื้อหาบทเรียนที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่บัณฑิตจบออกไปได้เป็นคนดีของสังคมและเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน

4. สถาบันการศึกษาควรร่วมมือกับหน่วยงานรัฐและเอกชน เพื่อเปิดโอกาสให้นิสิต/นักศึกษาได้เข้าฝึกงาน/สหกิจศึกษา เพื่อเป็นประสบการณ์ในการทำงานและเรียนรู้ชีวิตการทำงาน สำหรับการตัดสินใจเข้าสู่ตลาดแรงงานในอนาคต ซึ่งอาจส่งผลให้บัณฑิตสามารถทำงานที่ตรงกับความต้องการของตนเองมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกรัตน์ กาพันธ์ชัย. (2541). *ความต้องการแรงงานของโรงงานอุตสาหกรรมภาคเหนือ*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กระทรวงแรงงาน. (2557). *ข่าวสารตลาดแรงงาน*. กรุงเทพมหานคร.
- มหาวิทยาลัยทักษิณ. (2557). *สำนักงานทะเบียนนิติ*. สืบค้นวันที่ 10 พฤศจิกายน 2557, จาก www.tsu.ac.th
- ปัญญา ชูช่วย. (2556). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีที่เข้าทำงานในสถานประกอบการตามทัศนคติของผู้บริหารสถานประกอบการในจังหวัดสงขลา*. รายงานผลการวิจัยสงขลา.
- ผดุงพงศ์ ชัยมะดัน. (2548). *ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการแรงงานในสาขาอุตสาหกรรมการผลิตของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิริวรรณ สิริพุทไธวรรณ. (2547). *คุณลักษณะของบัณฑิตที่มีผลต่อการจ้างงานของบัณฑิตมหาวิทยาลัยทักษิณ*. รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ศิริรัตน์ แสงศรี. (2548). *ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการแรงงานในอุตสาหกรรมโรงแรมและภัตตาคาร*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุภาวดี ไชบุญ. (2556). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจทำงานภาครัฐบาลหรือภาคเอกชนเมื่อสำเร็จการศึกษาปริญญาตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมาลี ปิตยานนท์. (2539). *เศรษฐศาสตร์แรงงาน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2559). *ข้อมูลสถิติ*. สืบค้นวันที่ 7 มิถุนายน 2559 จาก www.nso.go.th
- อุไรวรรณ อมรมิตร. (2557). *การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ Logistic Regression: ทางเลือกของการวิเคราะห์ความเสี่ยง*. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. สืบค้นวันที่ 7 ธันวาคม 2557, จาก http://www.utcc.ac.th/public_content/files/001/P268_1.pdf